

שלב למידה מתקדמת - עבודה מסכמת רב-תחומית

(שלב הסיום ללמידה בתיכון בכל תחומי המח"ר)

מטרתה של העבודה המסכמת היא להביא לידי ביטוי את יכולותיו של התלמיד המסכמות את הידע, המיומנויות והערכים שצבר במערכת החינוך, מתוך הנחה כי לאחר סיום שלב הלמידה הדיסציפלינרית, התלמיד בשל להפקת תוצר מותאם לציפיות.

1. כבר בשלב הלמידה התחומית ייחשף התלמיד למגוון רחב של מיומנויות למידה מתקדמות. במקביל, התלמיד יתמחה במיומנויות כתיבה במסגרת שיעורי ההבעה. מומלץ לבתי הספר להצטרף למיזם הכתיבה הדיגיטלי בהבעה, אשר במסגרתו התלמידים מתרגלים ומשכללים בצורה מותאמת אישית את מיומנויות הכתיבה שלהם.
2. יוצע לבתי ספר מאגר של נושאים ורעיונות גדולים רחבים דיים לאפשר למידת טקסטים וניתוח מקורות שונים בתחומי דעת שונים ולהביע עמדות ערכיות.
3. בית הספר, המורים והתלמידים יוכלו לבחור לכתוב ולהגיש את העבודה באחד משני נתיבים: נתיב רב-תחומי ונתיב בין-תחומי.

הנתיב הרב-תחומי¹: בנתיב זה יכתבו התלמידים עבודה הכוללת פרקים נפרדים בארבעה תחומי דעת.

- התלמידים, בקבוצות של שניים עד שלושה, יבחרו, בעזרת המורים המלמדים, שאלה שבה יעסקו באותו רעיון גדול. שאלה זו תנוסח, תיבדק ותיחקר על ידיהם בארבעת תחומי הדעת הנלמדים.
- בכל תחום דעת תבחר קבוצת התלמידים טקסט או טקסטים מכוננים העוסקים בשאלה שעניינה אותם. התלמידים ינתחו ויפרשו טקסטים אלה בתוך שימוש במיומנויות למידה שרכשו (אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגיטלית, אוריינות מידע, מסוגלות עצמית, מעורבות קבוצתית).
- העבודה תתבצע בבית הספר, במסגרת השעות הקיימות (לפחות שעה שבועית בכל תחום דעת או באופן מרוכז במחצית אחת של שעתיים בכל תחום דעת) בליווי צוות המורים.
- המורים המלמדים את תחומי הדעת השונים ילוו את התלמידים בתהליך הכתיבה וימשובו את עבודתם.
- העבודה בכל תחום דעת תכלול את שיקולי הדעת לבחירת הטקסט, השאלות שעלו ממנו, ניתוחו והסקת מסקנות.²
- בסיום כתיבת הפרק יערכו התלמידים על ידי המורה על מהלך הלמידה והתוצר הכתוב. מומלץ לכלול בהערכה גם תוצרים יצירתיים.

¹ עבודה רב-תחומית: עבודה החוקרת נושא מנקודת מבט של תחומי דעת נפרדים זה לצד זה.
² מחוון מפורט על אודות מבנה העבודה, ידע ומיומנויות יינתן במהלך הפיתוח המקצועי בתשפ"ג.

- העבודה תוגש לבדיקת בוחן חיצוני בכתב ובעל פה.
- אפשר לקיים את שלב הכתיבה בתחומים השונים, באופן מדורג (כל פעם יכתבו התלמידים בתחום אחד או שניים) כדי לשפר את הכתיבה משלב לשלב או באופן מרוכז (כתיבה בו זמנית בארבעה תחומי הדעת) כדי לחזק את החיבורים. בסוף תהליך הכתיבה הדיסציפלינרית יחברו התלמידים את העבודות לכלל עבודה סופית.
- העבודה הסופית של התלמידים תכלול את הפרקים הדיסציפלינריים, מבוא המסביר את בחירת הנושא וסיכום הכולל הבעת עמדה אישית ונימוקה.
- הציון הפנימי הסופי של העבודה יהיה ציון אחד המורכב מארבעת הציונים שקיבלו התלמידים על הפרקים הדיסציפלינריים ועל ההצגה בעל פה. אפשר יהיה לתת ציון אחד לכל התלמידים או לתת לכל אחד מן התלמידים השותפים במהלך ציון ההולם את עבודתו.
- הבודק החיצוני יקבל לידיו את העבודה ויראיין את הכותבים על עבודתם.
- הציון הסופי ישקלל ב-50% את הציון הבית ספרי וב-50% את ציון הבודק החיצוני.

הנתיב הבין-תחומי:³ בנתיב זה יכתבו התלמידים עבודה הכוללת חיבור בין תחומי הדעת.

במסגרת נתיב זה יבנה בית הספר את ארגון הלמידה באופן שיאפשר למורה אחד לעבוד במשך 4 ש"ש עם קבוצה של תלמידים⁴ (המתחלקים ביניהם לצוותי כתיבה). התלמידים יבחרו בעזרת המורה שאלה שבה יעסקו באותו רעיון גדול. שאלה זו תנוסח, תיבדק ותיחקר על ידיהם בתוך שימוש במיומנויות למידה שרכשו (אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגיטלית, אוריינות מידע, מסוגלות עצמית, מעורבות קבוצתית). המורה המנחה ילווה את התלמידים לאורך כל שלבי כתיבת העבודה מבחירת הטקסטים ועיבודם ועד סיכום התוצר.

אפשרות נוספת לעבודה בין-תחומית היא חלוקת צוות המורים של כל תחומי הדעת לצמדים של שני תחומי דעת בכל צמד. העבודה שהתלמידים יכתבו תכלול **שני פרקים**, אשר כל אחד מהם משלב בין שני תחומי דעת בליווי של צמד המורים (בהיקף של לפחות 2 שעות שבועיות).

גם בנתיב הבין-תחומי יהיה היקף הכתיבה זהה והציון הסופי לעבודה יינתן על ידי המורה המלווה.

1. עם סיום כתיבת העבודות הן תישלחנה לבדיקה על ידי בוחן חיצוני.
2. הבוחן החיצוני יקרא את העבודה הכתובה ויראיין את הכותבים על מרכיביה. הציון הסופי של הבוחן החיצוני ייקבע על פי העבודה הכתובה והדבורה כאחד.
3. הציון הסופי של העבודה יהיה מורכב מ-50% הציון הבית ספרי שהורכב מן התהליך ומן התוצר ומ-50% הציון שנתן הבוחן החיצוני על העבודה הכתובה והחלק הדבור באופן משוקלל.

³ עבודה בין-תחומית – עבודה המחברת בין תחומי דעת שונים ויוצרת שלם חדש המורכב מהם.
⁴ בתנאי שהדבר אינו פוגע בתנאי ההעסקה של המורים האחרים.

4. כל תהליך כתיבת העבודה יתנהל על תשתית של מערכת מתקשבת שאליה יעלו התלמידים את השלבים השונים שביצעו. כך יוכלו המורה והמנהל להעריך את התהליך וגם להתריע מראש על מצב שבו התלמידים אינם עומדים בקצב ובהיקפים של המשימה, ולסייע להם להשלימה.

4. מומלץ כי בתי הספר יבנו, בסיום התהליך, אירוע מסכם המאפשר לתלמידים להציג את עבודותיהם לחבריהם בתוך בית הספר ובקהילה באופן יצירתי ומגוון. במיוחד כדאי לתת את הדעת על פרקי העמדה האישית שנכללים בעבודה ומשמעותם עבור התלמידים.

במהלך חודש יוני 2022 נצא בקול קורא לבתי ספר המבקשים להיות שותפים בפייילוט התנסות בכתיבה כבר בכיתות י"א-י"ב בשנת תשפ"ג. המורים השותפים בפייילוט יתנסו בתהליך ליווי כתיבת עבודות עם תלמידיהם במסגרת תוכנית ההיבחנות שלהם (במסגרות חלוצי הערכה ותמ"ר הממשיכות בכיתות י"א-י"ב תשפ"ג). אנו מבקשים ללמוד עם המורים הללו על אודות האפשרויות השונות והדרכים השונות להטמעת כתיבת עבודות בכלל המערכת לקראת שנת תשפ"ה. המורים יהיו שותפים בקהילה מקצועית ועבודתם בקהילה תזכה אותם בגמול השתלמות בהיקף של 60 שעות.